

El jubileu cristià de l'any 2000

Joan Galtés

Prevere i historiador de l'Església

Al bell mig de l'any 2000, traspassem un any que té una especial significació cristiana, ben allunyada d'interpretacions esotèriques. Aquesta xifra rodona recorda i celebra els dos mil anys del naixement de Jesucrist –el misteri de l'encarnació del Verb– ja que en la nostra cultura es compten els anys a partir d'aquest esdeveniment. Per aquest motiu l'Església catòlica, unida a altres confessions cristianes, celebra el jubileu: el Gran Jubileu de l'any 2000. Abans, però, d'explicar-ne el contingut i la significació serà bo exposar breument l'origen d'aquesta pràctica jubilar.

EL PRIMER JUBILEU CRISTIÀ DE L'ANY 1300

El primer jubileu que registra la tradició cristiana és el de l'any 1300 i tingué dos grans protagonistes: el poble cristià i el papa d'aquell temps, Bonifaci VIII. La iniciativa del pelegrinatge a Roma amb motiu del canvi de segle partí del poble i fou com un moviment de base, que agafà per sorpresa el Papa i la Cúria en el primer moment. Tot seguit Bonifaci VIII donà contingut i organització a les aspiracions populars de salvació i de pau, expressades confusament per les masses que acudien a Roma.

En efecte, a les vigílies de l'any 1300—en aquell temps l'any començava per Nadal— una multitud de romans i de forasters començà a congregarse a la basílica de Sant Pere, implorant el favor diví i el perdó dels seus pecats, sense que ningú els hagués convocat. Era un moviment espontani i una mica confús de devoció, de penitència i d'exaltació popular, motivat pel canvi de segle.

Bonifaci VIII, agafat per sorpresa, consultà diverses vegades el col·legi dels cardenals sobre què calia fer i com s'havia d'orientar aquell moviment popular. Finalment publicà, el 22 de febrer de 1300, festa de la Catedral de Sant Pere, la butlla *Antiquorum habet fida relatio*, amb la qual convocava el primer jubileu dels anys centèssims i concedia l'esperada indulgència plenària.

Aquest jubileu tenia un doble interès. Per una banda, orientava els fidels vers la seu de Pere, refermant el paper central de l'Església romana. Per l'altra, la novetat de la indulgència plenària representava una simplificació excepcional del complicat procediment penitencial vigent en aquell temps, que tothom acollí amb gran satisfacció.

Onades de pelegrins concorregueren a Roma, de tota la cristiandat i de totes les edats i condicions socials. Giovanni Villani, home culte i bon escriptor, deixà una crònica detallada de l'esdeveniment jubilar, on explica l'afluència de pelegrins d'aquesta manera: «Els cristians feien aquest pelegrinatge, tant homes com dones, de països llunyans i diversos, i fou la cosa més meravellosa que mai s'havia vist a Roma... Jo ho puc testificar perquè hi era present i ho vaig veure... Es veien vells acompanyats dels seus parents més joves, alguns portaven a coll fins a Roma el propi pare o la pròpia mare. Parlaven llengües diverses, però tots cantaven les lletanies en la llengua universal de l'Església, i els seus pensaments eren centrats en la mateixa meta». (*Crònica, llib. I*).

Testimoni excepcional d'aquest primer jubileu fou Dante Alighieri, que a la *Divina Comèdia* deixà constància de la impressió que li causà el trànsit incessant de pelegrins pel pont romà de Sant'Angelo, durant l'any 1300, quan diu:

«Come i Roman per l'essercito molto,
L'anno del jubileo, su per lo ponte,
Anno a passar la gente modo colto;
Che dall'un lato tutti hanno la fronte
Verso'l castello, e vanno a Sant Pietro;
Dall'altra sponda vanno verso il monte».

(*Inferno, XVIII, 28-33*)

Clausurat solemnement el dia de Nadal, fou el primer jubileu de la història cristiana, que servirà de model per a tots els que seguiran després. La seva celebració demanada pel poble cristià i concedida pel papa, havia produït els fruits de renovació i de gràcia que es desitjaven a les acaballes de l'Edat Mitjana. Roma havia consolidat la seva funció de centre de la cristiandat i esdevenia, des de llavors, meta indiscutible de pelegrinatges.

El següent jubileu fou convocat el 1350, per Climent VI, que reduïa a cinquanta anys l'escaiença dels anys jubilars; Aquest fou un jubileu romà celebrat sense la presència del Papa, car Climent VI residia a Avinyó. Per això és conegut com el Jubileu de Petrarca o de Santa Brígida de Suecia, que en foren pelegrins il·lustres. A partir de l'any 1475 es celebren cada vint-i-inc anys, tal com ho disposà Pau II, atesa la brevetat de la vida humana i les calamitats del temps. Alexandre VI, el 1500, fixà definitivament a 25 anys la periodicitat dels jubileus i, d'aleshores ençà, foren anomenats *Anys Sants*. Al segle XX, a més dels jubileus ordinaris, celebrats cada quart de segle, se n'han celebrat d'extraordinaris, com foren els anys Sants de la Redempció de 1933 i 1983, els Anys Marians de 1954 i 1987, i altres jubileus locals.

EL GRAN JUBILEU DE L'ANY 2000

El papa Joan Pau II, amb la carta apostòlica *Tertio millennio adveniente*, de 10 de novembre de 1994, anuncià la celebració d'aquest Jubileu, que començà la nit de Nadal del 1999 i es clourà el 6 de gener, festa de l'Epifania, del 2001, justament per celebrar els dos mil anys del naixement de Jesucrist i els dos mil·lenis d'història de l'Església. Per tal de preparar aquest esdeveniment, el mateix papa proposà a totes les comunitats una preparació triennal i trinitària, dedicada a l'aprofundiment catequètic: de Crist (1997), en l'Esperit Sant (1998), vers el Pare (1999).

Dins aquest itinerari de preparació, com indica l'esmentada carta apostòlica, l'Església ha agraït a Déu els dos mil·lenis transcorreguts, amb tota la història de santedat i de bé social que ha comportat, però també demana perdó pels pecats comesos pels mateixos cristians, sobretot contra la unitat, contra la tolerància i contra la justícia.

Amb la butlla *Incarnationis mysterium*, datada el 29 de novembre del 1998, Joan Pau II convocà de manera solemne el Gran Jubileu del 2000, assenyalant-ne els accents pastorals, explicant el significat dels signes jubilars i donant indicacions concretes per a la celebració.

L'objectiu pastoral principal que el papa proposa és: «confirmar i enfortir la fe i el testimoniatge dels cristians. Cal, per tant, suscitar en cada fidel un veritable anhel de santedat, un fort desig de renovació espiritual, en un clima de pregària sempre més intensa i de solidari acolliment del proïsme, especialment dels més necessitats» (TMA 42).

A més dels signes i elements tradicionals de tot jubileu, com són: el pelegrinatge, la porta santa, la indulgència i l'almoïna als pobres, Joan Pau II ha volgut afegir-hi altres signes singulars d'aquest Any Sant:

- *La purificació de la memòria*, com a examen de consciència i com a acte coratjós i humil de reconeixement de les faltes comeses pels que s'anomenen cristians, al llarg de la història de l'Església.

- *El signe de caritat*, obrint el cor als qui viuen en la pobresa i la marginació, i creant una cultura d'unitat, de solidaritat i de cooperació.

- *La memòria dels màrtirs*, per tal de no oblidar el testimoniatge constant dels que han anunciat l'Evangelí lliurant la seva vida per amor i, sobre tot, pel nombre de màrtirs més recents –coneguts o desconeguts– a causa del nazisme, del comunisme, de les lluites racials i de qualsevol totalitarisme.

Amb la darrera *Carta sobre el pelegrinatge als llocs vinculats a la història de la salvació*, que Joan Pau II ha publicat el 29 de juny de 1999, ha completat les indicacions espirituals i pastorals d'aquest Gran Jubileu que està en marxa i que ja ha tingut moments significatius com la trobada jubilar de la joventut a Roma, durant el mes d'agost, amb la participació de prop de dos milions de joves.